

МИХАЙЛО РІВІС: «ЯКБИ НАМ УДАЛОСЯ ПОДОЛАТИ КОНТРАБАНДУ Й КОРУПЦІЮ – УКРАЇНА САМА МОГЛА Б КРЕДИТУВАТИ МВФ»

Сьогоднішній гість нашої рубрики – один із «важковаговиків» фракції БПП в облраді, голова найвищого законодавчого органу краю Михайло Рівіс (на фото). Попри те, що

спілкування було

невимушеним і легким (Михайло Михайлович не вдавався до казенних формулювань, часто жартував і сміявся), ми встигли зачепити й чимало серйозних тем. Але розпочали все-таки з особистого...

Щоб мінімізувати контрабанду, потрібна політична воля керівництва країни

Чула, що у вашій родині – самі медики. Чому не вписалися в династію?

– Бо боюся крові. Напевно, в мене дуже розвинута уява, тож як тільки родичі починають розмови про ліки, хірургічні втручання – волю піти прогулятися. А довкола мене й справді всі медики: покійна мама була гінекологом, батько й сестра – стоматологи, дружина й швагориня – епідеміологи, швагро – хірург.

А ви чому саме в митники подалися?

– Мене спершу не в митницю потягнула доля, а в ІТ-технології. Закінчив комп'ютерний факультет Львівського політехнічного інституту (Згодом в УжНУ здобув іще й фах юриста. – Авт.). Дуже сильний експериментальний курс був, нас готували фахівці зі США. Отримавши червоний диплом, почав себе шукати. Пробував працевлаштуватися в податкову, в міліцію – не склалося. А на митницю у Виноградів звернувся, бо почув, що їм потрібні комп'ютерники. У 1993-му таких фахівців бракувало, тож буквально наступного дня без усяких хабарів мене прийняли. Правда, комп'ютерами недовго займався – через рік перейшов на вантажне оформлення, а потім почався бум із ввезення іномарок в Україну, й мене перекинули на цю ділянку. Там застряг до 2000-го.

З таким досвідом роботи ви мусите знати, як подолати контрабанду.

– Контрабанду й корупцію не подолали в жодній країні, її можна мінімізувати. Я 6 років працював заступником начальника митниці по боротьбі з контрабандою, і скажу так: ефективно протистояти цьому явищу можна лише за наявності політичної волі безпосередньо в Києві. Треба, щоби в державі не було сприяння реалізації контрабандної продукції на внутрішніх ринках, і при цьому

митникам слід забезпечити достойну зарплату. Людина, яка пропускає товар на сотні тисяч доларів, а отримує 2-3 тисячі гривень, апріорі дивитиметься, як би з цього мати зиск. І ще обов'язково має бути невідворотність покарання за корупцію. Якщо на митниці перекрити абсолютно всі сірі схеми, то в нас бюджет буде бездефіцитним. Якщо припинимо ще й зловживання у сфері податкової служби – зможемо навіть кредитувати МВФ. Але тоді хтось не «підніматиме» дуже серйозні гроші... Фахівці США опублікували аналіз, за яким українці споживають підакцизних товарів більше, ніж офіційно отримують коштів. Це означає, що в нас понад 60% тіньової економіки. Розумію людей, які намагаються уникнути податків, – вони бачать, що великий бізнес не платить, і гроші просто вимиваються з держави. Але якщо поставити все чесно... Я бачив, як митниця після Помаранчевої революції почала дуже швидко налагоджувати нормальну роботу. Тоді зарплата митника прирівнювалася до тисячі доларів. Така сума й нині була б достатньою, аби стимулювати тих, хто стоїть на лінії, і мати моральне право карати їх, якщо вони займаються дурницями на кордоні. Бо інакше людина думає, як прогнати сім'ю, а не як наповнити бюджет.

Контрабандисти теж думають, як прогнати родину. Скажіть, а «піджаки» – це дійсно нова схема?

– Вони є, відколи існує пільга на безмитне оформлення певної кількості товару. Це, до речі, європейська практика. «Піджаки» заробляють на життя, перевозючи щось у межах легальних норм. Нам не з ними треба боротися, а за те, щоб наші товари були конкурентоспроможними й офіційно йшли в ЄС. Інша річ, що податкова інспекція й міліція повинні займатися тими, хто потім збирає перевезене «піджаками» й продає оптовими партіями.

«Пересічникам» – одноразову «амністію»

Ще одна прикордонна тема – «пересічка»...

– Все має мати якусь логіку. Українці повинні їздити на автомобілях із українськими номерами. Про яке дотримання Правил дорожнього руху може йтися, якщо частину транспортних засобів ми не реєструємо? І я проти того, щоб таксі в Ужгороді їздили на чеських або словацьких номерах – це питання безпеки пасажера.

Проте людина, яка не займається бізнесом, а везе машину для себе, має мати нормальне митне оформлення, щоб вільно обирати якісні зарубіжні бренди. Водночас завдання нашого автопрому – модернізувати свою продукцію до такого рівня, щоб українці захотіли на ній їздити. Закарпатський нардеп Роберт Горват ініціював закон, який підтримує цю логіку. (Він пройшов два читання й чекає підпису, але його заблокувало альтернативним законом автомобільне лобі). Там прийнято більш-менш справедливий механізм: якщо ви завозите персонально для себе 1 авто – можете його оформити за меншими ставками. Зараз група пана Роберта працює над тим, щоб цю «амністію» втілити в життя. Власники машин на іноземних номерах, які вже мають певну історію перетинів через кордон, зможуть їх зареєструвати в Україні, попри те, що з 2010-го діє стандарт «Євро-5». Тобто і «Євро-4» і «Євро-3» слід одноразово дозволити оформити, а після того – припинити використання машин із іноземною реєстрацією.

Залучення інвесторів – як засівання майбутнього врожаю

Михайле Михайловичу, ви постійно їздите по Європі, презентуючи там нашу область. Чи є вже якась віддача?

– Знаєте, щоб отримати урожай, його треба навесні посіяти, а восени зібрати. Воно не так усе швидко дає результати. От ми співпрацюємо з Височиною й Пардубицьким краєм (ЧР), таку ж угоду обговорюємо й із Устецьким краєм, який має в Чехії найпотужнішу промисловість. Якраз приїздила їхня делегація, придивлялися й до можливості створення нових підприємств і робочих місць на Закарпатті. Це те, що нам треба. Геннадій Москаль уже з «Джейбілом» домовився про розширення виробництва. Я теж із ними зустрічався, ми допомагали їм вирішувати певні проблеми. Побачивши підтримку, керівник підприємства повірив, що зараз в області нормальна влада, й переконав інвесторів влити сюди 55 мільйонів доларів. Це одна з найбільших інвестицій у краї, а може, й в Україні. Вони дадуть 3 тисячі нових робочих місць, у тому числі й інженерам, яких готують наші вузи. Тобто ми починаємо відроджувати наш ресурсний потенціал, а не просто складаємо джугути, хоча й це потрібно. Бо я б не дуже хотів розглядати Україну як виключно аграрну державу, як нам це пропонують.

Співпраця з Угорщиною теж дає реальні плоди?

– Ми з ними підписали договір про створення спільного територіального економічного об'єднання ІГТС «Тиса» й представили цю програму на раді регіонів у Брюсселі. Оскільки об'єднання зареєстроване на території ЄС, ми (вперше в Україні!) отримали доступ до внутрієвропейських коштів. І вже потихеньку починаємо подавати документи для оформлення грантів на інфраструктурні об'єкти. Паралельно за кошти угорського уряду розробляємо концепцію розвитку транскордонного співробітництва й Закарпатської області. Її презентуємо в Кішварді, Ужгороді, а затим – у Брюсселі. Хочемо в ній показати, куди будемо рухатися. В нас уже «вилазить» поведження з твердими побутовими відходами, з річками, які впадають у притоки Дунаю. Маємо розуміти, що нашим партнерам не чужий здоровий егоїзм, і вони готові давати гроші перш за все на те, що їм болить: аби наше сміття не пливло до них, щоб ми не скидали їм солону воду з Солотвинських шахт, які потерпають від техногенної катастрофи, тощо. Тільки одна операційна програма, до якої ми отримали доступ (а фактично їх є 12), має 87 мільярдів євро.

З них на що можемо претендувати?

– На що напишемо програми й що відбере комісія при ЄС. Це ж грантовий проект. Але якщо в його рамках отримаємо навіть 100 млн євро – буде непогано. Ми націлилися десь на такі цифри. До речі, Угорщина також готова виділяти значні суми для кредитування нашого малого й середнього бізнесу. Уряд цієї країни дуже опікується своєю нацменшиною й хоче створити достойні умови для проживання угорців на території Закарпаття, щоб вони не виїздили масово звідси. Але зробити це для окремо взятої нації неможливо, тому програма кредитування спрямована не тільки на етнічних угорців.

Нудні сесії без «шоу» – результат непростой роботи в комісіях

А як вам працюється з нинішнім депутатським корпусом?

– Я бачу дедалі більшу налаштованість депутатів на роботу. Є, звісно, політичні питання, які не підтримує «Єдиний центр» і «Батьківщина», але коли йдеться про важливі для краю речі – майже всі голосують «за». І це радує. Звичайно, непросто проходять президії й комісії, та внаслідок цієї довгої й копіткої роботи далі маємо нудні сесії – без шоу з ламанням мікрофонів і жбурлянням підручних предметів.

Якби вам довелося писати мемуари, який важливий, поворотний момент життя обов'язково згадали б?

– (Замислився. – Авт.). Була історія мого прощання з митницею, яка ілюструє: все, що відбувається в житті, – на краще. Бо мене звільнили з порушенням, я подав у суд і виграв його, але поки справа тягнулася – в 2010-му став депутатом Хустської міськради, заступником мера й побачив, що там можу приносити більше користі людям. Як кажуть росіяни, «иногда решительный шаг вперед – результат хорошего пинка сзади» (*Сміється. – Авт.*). Це якраз такий яскравий приклад, бо я був заступником начальника митниці, мав авторитет у колективі й не пішов би звідти, якби доля не розвернула мене.

«Діти самі повинні набивати шишки»

До речі, готуючись до інтерв'ю, я переглянула в інтернеті вашу декларацію й побачила, що дружина заробляє більше за вас. Як до цього ставитесь?

– Ну, що я можу зробити, коли держслужбовцям заборонено займатися бізнесом? Це говорить про те, яка би мала бути зарплата в менеджерів першої ланки. Якщо голова облради, облдержадміністрації отримує зарплату меншу, ніж головний інженер «Джейбіла», то це ненормально. Треба бути фанатом, щоб хотіти щось змінити й працювати тут, отримуючи менше, ніж дружина.

При цьому на «Джейбілі» більш-менш нормований робочий графік, а ви де-факто працюєте без вихідних... Родина змирлася з цим?

– Дружина казала якось, що вижене мене з хати, бо більше бачить мене по телевізору, як дома (*Сміється. – Авт.*).

А на дітей часу вистачає?

– У мене двоє синів. Старшому 19, він студент Одеської юридичної академії, яку сам собі обрав. За результатами ЗНО проходив також у Київській, Львівській, Харківській університети, тільки в УжНУ чомусь ні. А молодший вчиться в Хустській гімназії-інтернаті, закінчив сьомий клас. Я абсолютно не тисну на них. Вважаю, вони самі повинні набивати шишки – інакше потім, коли мене не виявиться поряд, шишки будуть набагато більші та болючіші, й діти не навчатися або оминати їх, або тримати удар.

«Порівняно з тим, що було торік, зараз я турист»

Постійні роз'їзди, напевно, дуже втомлюють...

– Звісно, це тільки зі сторони легко. А ви проїдьте добу в одну сторону 1200 км, відпрацюйте насичену програму, потім так само додому – і знову на роботу. Але все одно це краще, ніж торік, коли я їздив на будівництво фортифікаційних споруд у Донецьку область і щодня мав по 5 селекторних нарад. Вони займали весь робочий час, а потім із 6 до 10-ти вечора я сидів у кабінеті й наздоганяв те, що реально мусив виконати, бо був єдиним заступником голови ОДА. В порівнянні з тим зараз я турист – представляю інтереси Закарпаття в різних країнах. За кордоном розказую, що тут АТО немає. А на лінії зіткнення треба пояснювати, що ЄС хоче прищепити нам не гей-паради, а розквіт, толерантність і християнські цінності. І я закликаю зарубіжних партнерів: давайте покажемо, що можемо зробити з Закарпаттям завдяки інструментам Євросоюзу. Моя мрія – аби ми мали якісні дороги, відбудовану прикордонну інфраструктуру, нормальні екологічні підприємства, розвинутий медичний туризм, зачатки якого вже є. Ми його втратили в Солотвині, де була унікальна всесоюзна алергологічна лікарня, підземна частина якої зараз закрита. Але маємо чудові мінеральні джерела, й потрібно навчитися використовувати їх так, як чехи й угорці. Це й є концепція розвитку Закарпаття. Мусимо обробляти те, що дає нам природа. Ті ж дерева мусимо різати, але не залишаючи за собою лісі гори. Якщо відвели кілька гектарів під вирубку – потім треба їх засадити... Ми маємо прищеплювати європейську культуру й показувати, що вона дає людям. Навіть якщо матимемо безвізовий режим – ціни в ЄС набагато вищі. А в нас туристи зможуть дешевше підлікуватися, зробити рафтинг по Тисі, пройтися пішохідним маршрутом Карпатами. Але для цього, перш за все, потрібні нормальні шляхи. От чому Геннадій Москаль 2016-й оголосив роком доріг. Думаю, і наступний таким буде – аж доки до кожного нашого туроб'єкта не зробимо нормального під'їзду, як у Європі.

І насамкінець: що дозволяє вам максимально швидко відновити сили? Може, просто сон?

– Ні, це не настільки допомагає. Я люблю поїхати на Радванський кар'єр поплавати годинку-дві. В Геївцях також є гарне озеро. А ще лісом захоплююся. В таких місцях відчувається унікальна енергетика нашої землі. Вона якраз і додає сил.

Розпитувала
Мирослава ГАЛАС